

СЪЮЗ НА
ПРЕРАБОТВАТЕЛИТЕ НА
ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

ХРАНИ НАПИТКИ БЪЛГАРИЯ
FOOD DRINK BULGARIA

Съюз на производителите
на захар и захарни продукти

СЪЮЗ НА ПТИЦЕВЪДИТЕ В БЪЛГАРИЯ

АСОЦИАЦИЯ
НА СВИНЕВЪДИТЕ
В БЪЛГАРИЯ

ДО
НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ
51-ВО Народно събрание

ГОСПОДИН РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ
МИНИСТЪР ПРЕДСЕДАТЕЛ

ГОСПОДИН ТОМИСЛАВ ДОНЧЕВ
ЗАМ МИНИСТЪР ПРЕДСЕДАТЕЛ И МИНИСТЪР НА ИНОВАЦИИТЕ И РАСТЕЖА

Д-Р ГЕОРГИ ТАХОВ
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ГОСПОДИН ПЕТЪР ДИЛОВ
МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА И ИНДУСТРИЯТА

СТАНОВИЩЕ Относно Законопроект за Закон за максималната търговска надценка на стоки, включени в кошница на домакинството, № 51-654-01-1/07.01.2026 г.
Вносител: Йордан Цонев, Станислав Анастасов, Искра Михайлова и Атидже Вели/ДПС-НН/

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЖЕЛЯЗКОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДОНЧЕВ,

УВАЖАЕМИ ДОКТОР ТАХОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДИЛОВ,

Обръщаме се към Вас във връзка с представения проект за **Закон за максималната търговска надценка на стоки, включени в кошница на домакинството**, и като заинтересовани лица бихме искали да изразим следните притеснения:

1. Представеният законопроект е поредният опит за изкуствено непазарно регулиране на веригата на доставки на храни, който на практика представлява извънредно, кризисно законодателство. **Към настоящия момент няма никакви основания да се предприемат подобни на предлаганите мерки, тъй като в страната действа Закона за въвеждане на еврото в Република България, който от една страна забранява повишаването на цените без изрична икономическа обосновка, от друга страна дава възможност на Министерски съвет, в случай на прекомерно повишение на цените, да предприеме конкретни мерки.** Контролните органи в страната публично обявиха, че не констатира съществено повишаване цената на стоките в България във връзка със започналия на 1 януари преход към еврото. Констатирани са под 10% нарушения и те се санкционират активно от масовата кампания, реализирана от НАП, което вървеше ще доведе до регулиране и прекратяване на нерегламентирано и необосновано повишение на цените. Ето защо считаме, че въвеждане на нови административни задължения и разрушаване на нормалното функциониране на веригата на доставки на храни в настоящия момент не само не е необходимо и не би подкрепило плавния преход на страната ни към новата валута, а ще предизвика реална криза в доставките и ще застраши продоволствената сигурност на населението.

2. Ние **многократно сме излагали нашите обективни аргументи против въвеждане на изкуствено, държавноопределено ценообразуване, чрез налагане на таван на цените или в случая „надценките“.** Прилагаме копие от становищата ни, за да не повтаряме за пореден път **защо подобни правила са вредни както за производители и търговци, така също и преди всичко за потребителите**, в т.ч. че нарушават конституционно прогласената норма на свобода на икономическата дейност, без да има друг интерес от по-висок порядък, който да оправдава това, че прилагането на подобни задължителни разпоредби ще разрушат изградени вериги на доставки, без да предоставят алтернатива и много други аргументи подробно развити в становищата ни.

3. Ще се спрем само на конкретни текстове, които довеждат предложението за пряка намеса на държавата в ценообразуването и функционирането на веригата на доставки на храни до абсурдно неприложим механизъм, който не само противоречи на конституцията, правото на ЕС и законите на страната, но преди всичко е и неприложим на практика.

1/ Това е поредното предложение със **списък на стоки, които не са крайно и конкретно определени, а се дава възможност на МС да разширява обхвата на регулацията без никакви ограничения** – това не само създава правна несигурност за действащите търговски оператори, но ще направи България напълно непредвидимо място за инвестиции в хранително-вкусовата индустрия, тъй като реално във всеки един момент продукт може да бъде включен в списък, който задължава производители и търговци да го продават не само без печалба, а в много случаи на загуба.

2/ **В чл.5, алинея 1 се дефинира „търговска надценка“** като разликата между покупна и продажна цена, **„представляваща възнаграждението на икономически оператор за осъществявана от него дейност по производство, внос, дистрибуция или продажба“.** Тази дефиниция **сама по себе си създава двусмисленост и заблуждение.** Възнаграждението за икономическите субекти за извършваната от тях дейност е печалбата. Тя обаче се формира при отчитане на разходите за извършване на съответната дейност, а не е разликата между покупна и продажна цена.

В следващите три алинеи на чл.5 терминологичният проблем се задълбочава с това, че на търговската надценка на производител, вносител и търговец реално се дават нови, различни за всеки субект дефиниции, като **при някои се отчитат производствени и други разходи** /при производител и при вносител частично - само разходи до границата/, **при други – не се отчитат въобще и са реално включени изцяло в „търговската надценка“** – при търговците на едро и на дребно.

Напълно неясни са мотивите на вносителите, защо за някои субекти по веригата на доставки се признават разходите за дейността, а на други не или само частично. Не е ясно производителят как

да отчете транспортните разходи до търговеца, които не са част от производствената себестойност, а в някои случаи, при евтини стоки, дори я надвишават.

Още по-странно и на практика неприложимо е разделянето на разходите, извършвани от вносител за транспорт и застраховка „до въвеждането им на вътрешния пазар на ЕС или територията на страната“ – които не влизат в надценката и същите разходи реализирани на територията на Република България, които са част от надценката, предвидено в чл.5, ал.3 на законопроекта. В търговския оборот застраховките се правят до фабрика, склад или друг обект указан от застрахователя на територията на страната. Аналогично е и с цената на транспорта. Практически е невъзможно да се разделят тези разходи на „до“ и след влизане на територията. Недоумение буди и това защо се признават разходите или до влизане в ЕС /например при доставка на банани до пристанище в Нидерландия/ ИЛИ до територията на страната и какво става с разходите от страната в ЕС до територията на България и след това?

Неотчитане на всички разходи на всички субекти по веригата на доставки, при налагане на подобни ограничения в ценообразуването ще доведе до разрушаване на веригата на доставки за почти всички продукти, особено за тези, които са на ниска стойност, но с високи изисквания за транспорт, съхранение и са с малък оборот. При някои продукти, като например яйцата където производствената цена е около 0.20 евро, няма как за по-малко от 0.04 евро да се очаква яйцето да стигне до потребителя.

3/ член 6 и дефиницията на „**максимална търговска надценка**“ правят законопроекта напълно практически неприложим, като въвеждат конструкцията за **обща кумулативна максимална надценка от 20 % за всички субекти по веригата на доставки. Производителят, търговецът на едро и на дребно следва да се „вместят“ в 20% като за производителя се отчита себестойността, но без транспортни разходи, а за търговеца на едро и търговеца на дребно в 20% следва да се вместят и всички разходи по дейността.**

Дори ако това бе възможно, без да доведе до фалит на някой по веригата, е практически неприложимо. Отделните оператори нямат информация кой каква търговска надценка има по веригата и нямат право и механизъм да проверяват и да си влияят един на друг. Те няма как да носят отговорност за ценообразуването на останалите участници по веригата. Например – ако производителят произведе нещо с производствена цена 10 евро, за колко може да го продаде? Ако го продаде за 12 евро неговата надценка ще е 20 % и следва търговецът на едро и търговецът на дребно да осъществяват дейност и разходи без покритие. Ако го продаде за 11 евро- надценка 10% възниква въпросът защо 10%? И защо другите две звена трябва да се вместят в оставащите 10%? Една практически нерешима задача.

Юридически, каквато и надценка да си сложи всеки от операторите под 20% не може да подлежи на наказание, тъй като той нито има информация, нито може да влияе на останалите оператори по веригата и няма как да носи отговорност за техните действия. **Подобна конструкция за „споделена надценка“ е юридически недопустима и практически неприложима, тъй като не може да се осъществява административно-наказателна отговорност за чужди действия. Ако бъде гласуван, подобен текст ще доведе до реално блокиране на оборота на хранителни стоки в страната, защото никой няма да знае как да ценообразува правомерно.**

Ще се въздържим от коментар на приложената формула и само ще обърнем внимание на законодателя, че за разлика от други подобни проекти, които задължават оператори с оборот над определена стойност, предлаганият законопроект следва да се прилага от всички търговски обекти, включително - осъществяващите дейност в павилиони на пазара, продавайки банани и домати. Въвеждане на подобна неразбираема регулация ще е най-малкото неефективна.

4/ Следва да се отбележи, че в представената в член 6 формула са включени едновременно производител и вносител. **Това поставя въпросът какво се разбира под производител**

„осъществяващ дейност по веригата на доставки на територията на страната“? На практика за да има хипотеза производител и вносител и търговец на дребно, означава, че законодателят приема, че всяка фабрика, която продава стоки от списъка на българския пазар, ще бъде задължено лице по този закон. Това ще блокира изцяло вноса на храни в България, тъй като никой чуждестранен производител няма да иска да продава при такива рестриктивни правила, при които подлежи на финансови санкции за общите действия на всички по веригата на доставки. Отчитайки факта, че много значим процент от основните храни като масло, телешко и свинско месо, плодове и зеленчуци са от внос, на практика продоволствената сигурност на страната ще бъде поставена под риск и реална заплаха от празни рафтове по магазините. Ако производителите от другите ЕС извън Република България не са включени и не са задължени лица по закона, то това създава неравнопоставеност за българските производители, която е недопустима съгласно нормите на общия пазар. В тази хипотеза търговецът на дребно винаги ще предпочита вносните продукти за сметка на българските, тъй като при тях цялата търговска надценка от 20 % остава за него, докато при български производител ще следва да се вместят и двете звена в 20% по неясно какво разпределение. Това на практика ще убие българските производители, които за една година няма да имат достъп до пазара.

5/ Глава пета **„Задължение за поддържане на минимални стокови наличности“ е изцяло противоконституционна и пряко противоречи на чл.19 от Конституцията на Република България.** Никой не може да бъде задължен да извършва икономическа дейност, още повече ако тя е финансово неизгодна и ще го доведе до задлъжнялост или фалит. Задължението да се поддържа наличност и продават задължителни обеми от стоки на определена от държавата цена, без да се отчитат разходите за дейността, в много случаи на загуба, в продължение на една година нарушава всички принципи на пазарна икономика и е недопустимо. Вносителите на законопроекта явно изхождат от хипотезата, че големите магазини имат още много други стоки и ще покриват през тях загубите от продажба на неизгодни продукти. Ако приемем, че това е така, то не виждаме никаква полза за потребителите, които ще плащат по-скъпи други стоки. От друга страна има множество търговци, които произвеждат и/или продават предимно стоки от списъка като хлебарници, магазини за плодове и зеленчуци, месарници и др. и няма за сметка на какво да покрият евентуални загуби. Ако бъдат задължени да го правят, въпреки, че това ще акумулира загуби, на практика ще фалират. Едва ли законодателите биха искали да поставят в риск и застрашат малките и средни предприятия с противоконституционна разпоредба, каквато не е имало дори по времето на плановата икономика.

6/ Предложеният в член 10 механизъм за освобождаване от задължението за поддържане на минимални количества, включва четири хипотези за освобождаване и задължение на оператора да доказва пред контролните органи наличието на някое от тези обстоятелства. Като изключим форсмажорните обстоятелства, останалите три хипотези **изискват доказване на отрицателни факти, което е правно недопустимо.** Как например търговец доказва липса на производство и внос на дадена стока?

7/ При положение, че максималната надценка е **обща за всички участници от веригата на доставки и при положение, че освен на производителя, не се взимат предвид каквито и да било разходи за транспорт, маркетинг и др. остава неясен смисълът на забраните в член 11 и 12**, където е предвидено, че се забранява изкуственото разделяне на производствена, търговска и друга дейност и начисляването на фиктивни разходи. Не става ясно защо трябва да се доказват разходите – чл. 17, ал.2 ако те така или иначе по предходната алинея изрично влизат в надценката и реално намаляват печалбата на задълженото лице.

8/ В член 13 е предвидена забрана за „**умишлено** изчерпване или ограничаване предлагането на стоки, включени в кошницата“, скрепено с глоба при нарушение в член 22 на проекта. Административно наказателният процес препраща към нормите на Наказателния Кодекс, съгласно който вина може да формира само физическо лице при конкретна дефиниция за умисъл. Няма как търговски оператор, каквито са задължените лица по законопроекта да формират умисъл. От друга страна, ако се премахне думата „умисъл“ нормата би санкционирала всяко изчерпване или ограничаване на предлагането на стоки от списъка, което е недопустимо.

9/ В глава осма „Документация, отчетност и контрол“ се дублират задълженията, предвидени в Закона за счетоводството - за водене и съхранение на счетоводна документация:

„ Чл. 12. (1) Счетоводната информация се съхранява на хартиен и/или на технически носител в предприятието в следните срокове:

1. ведомости за заплати - 50 години, считано от 1 януари на отчетния период, следващ отчетния период, за който се отнасят;

2. счетоводни регистри и финансови отчети, включително документи за данъчен контрол, одит и последващи финансови инспекции - 10 години, считано от 1 януари на отчетния период, следващ отчетния период, за който се отнасят;

3. всички останали носители на счетоводна информация - три години, считано от 1 януари на отчетния период, следващ отчетния период, за който се отнасят.

Чл. 69. (1) Който наруши изискванията за съхраняване на счетоводна информация по глава първа, раздел III, се наказва с глоба в размер от 500 до 3500 лв., а на предприятието се налага имуществена санкция в размер от 2000 до 7000 лв.“

Следователно въвеждането на нови санкции, стигащи до 100 000 евро в чл.22 за същото нарушение – не водене и не съхраняване на документация и недопустимо, защото **никой не следва да бъде наказван два пъти за едно и също деяние**. Ще се създаде допълнителна правна несигурност.

10/ Предложеното в член 23 налагане на огромни глоби, в размер до 100 000 евро за непредоставяне на документи „**в определен срок**“ създава възможност за административен произвол и налагане на санкции при практическа невъзможност за спазване на субективно определени нереалистични срокове.

11/ Законопроектът предвижда контролни органи по него да бъдат НАП и КЗП – към настоящия момент и двата регулатора носят отговорната задача и активно реализират контрол по Закона за въвеждане на еврото в Република България. Вменяване на още задължения за проверки би означавало или отслабване контрола по другия закон или спешно увеличаване на администрацията в тези ведомства, в период когато дори няма гласуван бюджет. Вярваме, че осъществяваният от тях контрол на цените към момента е достатъчна гаранция и няма никакви индикации за прекомерно увеличаване на цените, което да налага нови мерки.

Това са само основните проблеми в законопроекта, които го правят **практически неприложим и създават реална опасност, за прекъсване веригите на доставка на основни храни и продоволствен дефицит в случай на неговото приемане**.

Уважаеми дами и господа народни представители,

Обръщаме се към Вас с надеждата, че осъзнавате отговорността и финансовата, логистичната и административната тежест, която бизнесът в страната носи днес за безпроблемното реализиране на сложния преход от лев към евро. На практика

производители и търговци към момента изпълняват огромен обем от неприсъщи им функции и административна дейност. Усилията на индустрията ни и на партньорите ни по веригата са огромни – от касиерките в магазините, които превалутират, през смяната на счетоводен софтуер и етикетирание за хиляди левове, до пренастройване на цялата дейност - всеки работник, мениджър и собственик на бизнес е малко или много съпричастен с прехода. Ние успяваме достойно да осигуряваме продоволствената сигурност на страната. Апелираме, в този критичен, преходен момент, да не създавате още и още административни задължения, нови правила и пречки, за да може да изпълняваме основната си функция по осигуряване достъп до храни и напитки на населението.

По всички изложени причини, считаме, че предложеният законопроект има потенциал значително да увреди конкуренцията на пазара на търговия с хранителни стоки, да засегне развитието на сектора за години напред, да увреди производителите, малките търговци на дребно, и най-вече потребителите. Предвид на гореизложеното апелираме законопроектът да бъде оттеглен.

Прилагаме становища по предходни варианти на подобен закон с апел за отчитане на подробно изложените в тях аргументи.

С уважение,

Асоциация на месопреработвателите в България

Асоциация на производителите на безалкохолни напитки в България

Асоциация на производителите на рибни продукти БГ ФИШ

Национален браншови съюз на хлебарите и сладкарите

Национална лозаро-винарска камара

Сдружение на производителите на растителни масла и преработватели на маслопродукти в България

Сдружение „Храни и напитки България“

Спиритс България – Асоциация на производителите, вносителите и търговците на спиртни напитки в България

Съюз на пивоварите в България

Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци

Съюз на производителите на захар и захарни продукти

Съюз на птицевъдите в България

Асоциация на индустриалното свиневъдство

Асоциация на свиневъдите в България

Съюз на българските мелничари